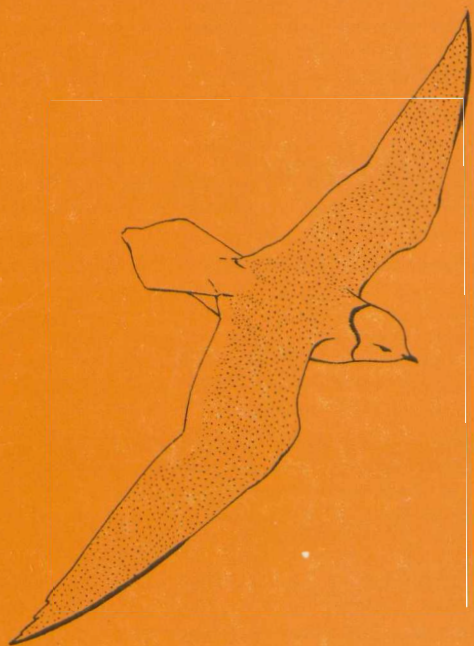

1982

4 : 1

DUTCH BIRDING

Tijdschrift van de Stichting Dutch Birding Association
Journal of the Stichting Dutch Birding Association

DUTCH BIRDING

Redactieadres/Editorial address

Dutch Birding, Postbus 51273, 1007 EG Amsterdam

Redactie/Editors

Hoofdredacteur/Chief Editor: **Gerald Oreel** (020-461278); overige redacteurs/remaining editors: **Han Blankert** (071-144957), **Paul de Heer** (010-709479), **Edward van IJzendoorn** (020-727239)

Fotografisch Redacteur/Photographic Editor

René Pop, Jacob Gillesstraat 16, 3135 AP Vlaardingen (010-341128)

Lay-out Redacteur/Lay out Editor

Karel Mauer, Graaf Florislaan 11, 1217 KG Hilversum

Dutch Birding (driemaandelijks tijdschrift van de Stichting Dutch Birding Association met nummers in maart, juni, september en december) publiceert artikelen en mededelingen over de morfologie en de verspreiding en verplaatsingen van vogels in Nederland en Vlaanderen en elders in het Palearctisch Gebied. Het publiceert ook artikelen en mededelingen over vogels in andere zoögeografische gebieden.

Dutch Birding (quarterly journal of the Stichting Dutch Birding Association with numbers in March, June, September and December) publishes papers and notes on the morphology and the distribution and movements of birds in the Netherlands and Flanders and elsewhere in the Palearctic Region. It publishes also papers and notes on birds in other zoogeographical regions.

STICHTING

DUTCH BIRDING ASSOCIATION

Adres/Address

Stichting Dutch Birding Association, Postbus 71927, 1008 EC Amsterdam

Bestuur/Board

Voorzitter/President: **Edward van IJzendoorn** (020-727239); Secretaris/Secretary: **Kees Klaver** (020-433090); Penningmeester/Treasurer: **Gerard Steinhaus** (03404-17149); overige bestuursleden/remaining officers: **Han Blankert** (071-144957), **Jan Jaap Brinkman** (020-433079), **Paul de Heer** (010-709479) **Peter de Knijff** (01720-92186), **Gerald Oreel** (020-461278).

De prijs voor een **jaarabonnement op Dutch Birding** bedraagt minimaal f 25 (Nederland) of BF 240 (België en Luxemburg). Abonnees buiten genoemde landen dienen minimaal US \$ 15 of een gelijkwaardig bedrag in elke geldsoort tegen de geldende wisselkoers te betalen. Het bedrag dient te worden overgemaakt op postgirorekening 41 48 343 ten name van de Stichting Dutch Birding Association. Het kan ook worden overgemaakt op bankrekening 54 93 32 065 van de ABN Bank (Amsterdam) ten name van de Stichting Dutch Birding Association of op bankrekening 59 27 0888 van de National Westminster Bank (25 Market Square, Dover, Kent CT16 1NQ, UK) ten name van Anton van IJzendoorn.

The rate of an **annual subscription to Dutch Birding** amounts to a minimum of f 25 (Netherlands) or BF 240 (Belgium and Luxembourg). Subscribers outside mentioned countries should pay a minimum of US \$ 15 or an equivalent amount in any currency at current exchange rates. The amount should be remitted to postal giro account 41 48 343 in the name of the Stichting Dutch Birding Association. It can also be remitted to bank account 54 93 32 065 of the ABN Bank (Amsterdam) in the name of the Stichting Dutch Birding Association or to bank account 59 27 0888 of the National Westminster Bank (25 Market Square, Dover, Kent CT16 1NQ, UK) in the name of Anton van IJzendoorn.

© Stichting Dutch Birding Association 1982. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars./The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878

DUTCH BIRDING

Jaargang/Volume 4 Nummer/Number 1 1982

Ten geleide

Voor u ligt het eerste gezette nummer van *Dutch Birding (DB)*. Hiermee is een reeds lang gekoesterde wens van het bestuur in vervulling gegaan. Het laten zetten van de tekst vergroot namelijk aanzienlijk de mogelijkheden om de inhoud op een meer overzichtelijke en 'professionele' wijze te presenteren. Met name hoofdartikelen komen nu veel beter tot hun recht. Het spreekt vanzelf dat ernaar gestreefd zal worden om het hoge peil van de reproductie van de foto's te handhaven.

Het zetten van *DB* is mogelijk dankzij de gunstige financiële situatie waarin de stichting verkeert. Deze hangt voor een belangrijk deel samen met de eveneens gunstige ontwikkeling van het begunstigersbestand. Toch brengt het zetten zoveel extra kosten met zich mee dat het bestuur het bijzonder op prijs zou stellen indien begunstigers hun waardering voor *DB*-nieuwe-stijl om zouden zetten in een extra financiële bijdrage voor 1982.

De belangstelling in de morfologie en de verspreiding en verplaatsingen van vogels neemt in Nederland en Vlaanderen en elders in het Paelearctisch Gebied snel toe. Het bestuur is bijzonder verheugd over de rol die met name *DB* bij deze ontwikkeling speelt. Het behoort nu reeds tot de toonaangevende tijdschriften op het gebied van de herkenning van vogels in het Paelearctisch Gebied. Deze snel verworven reputatie weerspiegelt zich onder meer in de vaak grote bereidheid van bekende buitenlandse onderzoekers om in *DB* te publiceren.

Het bestuur heeft besloten om met ingang van de tweede helft van 1982 regelmatig bijeenkomsten voor begunstigers te beleggen. Het bespreken van herkenningsproblemen zal op deze bijeenkomsten centraal komen te staan. Voor de aanwezigen zal er daarnaast ruimschoots gelegenheid zijn om met elkaar kennis te maken en van gedachten te wisselen. De eerste bijeenkomst zal in het juni-nummer van *DB* worden aangekondigd.

Het Bestuur

Koningseider in Noordholland in winter van 1981/82

Frits Jan Maas & Erik J. Maassen

Koningseider op Texel in december 1981 (FJM) Op donderdag 24 december 1981 rond 14:45 fietste ik over het Noordzeestrand van Texel (NH) ter hoogte van paal 17. Af en toe stopte ik even om over zee te kijken. Zo nam ik onder meer 10-tallen Futen *Podiceps cristatus*, één Roodhalsfuut *P. grisegena*, twee mannetjes Eider *Somateria mollissima* en c. 60 Zwarte Zeeëenden *Melanitta nigra* waar. Op een zeker moment kreeg ik een vreemd uitziende, donkere, grote eend in de kijker. Vrijwel onmiddellijk stelde ik vast dat het een mannetje Koningseider *S. spectabilis* was. De vogel zwom vlak achter de branding van de overigens kalme zee en was uitstekend te zien op een afstand van 50 à 75 m.

Beschrijving

De kleur van de snavel van de Koningseider was oranje welke kleur doorliep in de schilden bovenop de snavel, tegen het voorhoofd aan. Deze snavelschilden waren weliswaar niet geheel volgroeid, toch gaven zij de kop een bizarre vorm. Het oranje van de schilden was omzoomd met een zwarte band en waar de twee schilden tegen elkaar kwamen, liep deze zwarte band 'lobvormig' uit. De snavel was klein en kort. De kop leek op het eerste gezicht grijs, bij nadere bestudering bleek het grijs van de bovenkop blauwgrijs en liep een smal wit streepje van de bovenkant van de schilden, boven het oog, naar de nek, als een soort afhangende wenkbrauwstreep. Onder het witte streepje liep weer een zwart streepje onder en achter het oog. Als de vogel zich poetste, was op de kin een donkere V te zien. De wangen waren grijsachtig, iets vuiler dan dat van de bovenkop.

De nek en hals waren (zwart)bruinachtig en dit liep geleidelijk over in het zalmkleurige (rossige) van de borst (kleur ongeveer als van

mannetje Grote Zaagbek *Merganser merganser*). Op de borst waren hier en daar wat donkere veerranden te zien. Op de rug liep het uit in een wig.

De rug, flanken, vleugels, buik en staart waren grotendeels zwart, behalve de witte plekken op de voorvleugels en dijen. Het wit van de voorvleugels was in de zit het opvallendst. Als de vogel de vleugels uitsloeg, kon worden waargenomen dat de ondervleugeldekveren ook wit waren. Ook op dit wit vielen wat donkere vlekjes te bespeuren. De dijvlek was niet geheel uitgekleurd, ook hier weer donkere vlekken op het wit. Op de rug waren de twee 'stekels' of 'driehoekjes' goed te zien. Als de vogel zwom, leek het lichaam langgerekt, de kop maakte een kleine indruk.

Op grond van de nog niet volgroeide snavelschilden, de grijze wangen, donkere hals en nek en de donkere veerranden op de borst, voorvleugels en dijvlakken mag worden aangenomen dat het een mannetje in tweede winterkleed was (cf. Cramp & Simmons 1977).

Gedrag

Toen ik de Koningseider ontdekte, was hij actief aan het foerageren (duiken), minstens tweemaal had hij hierbij succes. Tijdens het zwemmen lag de Koningseider diep in het water, dieper dan een Eider. Ook werd de kop steeds tegen het lichaam aangehouden, de twee de Koningseider vergezellende mannetjes Eider deden dat niet. De vogel maakte geen zieke of 'lekkere' indruk.

Meestal zwom hij tussen de strekdammen, waarschijnlijk omdat hij daar zijn voedsel kon vinden. Door mij is de Koningseider niet vliegend waargenomen, anderen hebben dit wel gezien. De vogel was niet schuw; hij kon tot op een klein aantal meters benaderd worden.

Bespreking

Op donderdag 24 december - toen ik de Koningseider ontdekte - is hij nog door drie andere Texelse vogelaars gezien. Op vrijdag 25 december kon de vogel aanvankelijk niet teruggevonden worden maar rond 10:30 werd hij ontdekt ter hoogte van paal 17. Diverse mensen hebben de Koningseider deze dag kunnen bekijken en fotograferen. Op zaterdag 26 december echter was de vogel, ondanks grondige speuracties, niet meer terug te vinden. Ook op zondag 27 en maandag 28 december was de Koningseider niet aanwezig. Kees Roselaar en ik waren dan ook (aangenaam) verrast toen de vogel op dinsdag 29 december weer zagen bij paal 17. Toen maakte hij een niet al te fitte indruk. De volgende dag (woensdag 30 december) was de vogel niet aanwezig tussen de strekdammen langs het strand maar bleek bij de Vuurtoren rond te zwemmen en met de ebstroom het Eierlandse Gat uit te drijven (Han Blankert *pers. med.*). Mogelijk heeft de Koningseider hier de dagen doorgebracht als hij niet langs het strand aanwezig was.

Dit was het derde geval van de Koningseider voor Nederland (cf. *Avifauna van Nederland* 1970, Tekke 1977). Het eerste geval werd vastgesteld op 16 januari 1966 te Wissekerke (Z); het tweede op 31 mei 1975 op Wieringen (NH) door Jan C. en Jan M. Boshuizen (zie plaat 1). Voor besprekingen van het voorkomen van deze arctische eend in Groot-Brittannië en Ierland en elders in Europa zij verwezen naar Cramp & Simmons (1977) en Sharrock & Sharrock (1976).

1. Koningseider *Somateria spectabilis*, Wieringen (NH), mei 1975 (Jan M. Boshuizen).

2 & 3. Koningseider *Somateria spectabilis*, IJmuiden (NH), januari 1982 (Karel A. Mauer; René Pop)

Koningseider te IJmuiden in januari en februari 1982 (EJM) Op zaterdag 9 januari 1982 werd door Luit Buurma de Koningseider van Texel bij de Noordpier van IJmuiden (NH) ontdekt. De vogel werd tot en met donderdag 25 februari in de directe omgeving van zowel de Zuidpier als de Noordpier gezien. Op donderdag 4 februari zag Gijsbert van der Bent (*pers. med.*) de Koningseider te Katwijk aan Zee (ZH) waar hij voor de monding van de Oude Rijn zwom. (Op vrijdag 19 maart werd te Westkapelle op Walcheren (Z) door Arjan Ovaa een mannetje Koningseider waargenomen (*fide* Edward van IJzendoorn). Of dit de vogel van Texel en IJmuiden was, kan helaas niet met zekerheid worden vastgesteld.)

Verenkleed

Tijdens de eerste weken van zijn verblijf hadden vooral kop, nek, hals en borst een vlekkelig uiterlijk. Dit werd veroorzaakt door de donkere veerranden. De beide witte dijvlekken en de witte driehoek op de rug vertoonden veel zwarte veren. Op 18 februari was een groot gedeelte van de borst al roze gekleurd. Enkel de donkere veerranden van de bovenborst waren nog niet

afgesleten. Op een klein plekje na waren het voorhoofd en de kruin zeer lichtgrijs. Het gezicht had een duidelijk groene tint. De rest van de kopveren was ook lichter maar toch nog vlekkelig. De driehoek op de rug was praktisch wit op enkele veren na, evenals de dijvlekken. De poten waren vuiloranje; de zwemvliezen zwartbruin.

Gedrag

De Koningseider zwom meestal alleen. Een enkele keer was hij te vinden in een groep Eiders of net daarbuiten. Eenmaal heb ik kunnen zien hoe de Koningseider enkele Eiders wegjoeg uit zijn buurt. Direct hierna zwom hij uit de groep. De vogel bevond zich zelden verder dan c. 100 m uit de kant en kwam om te foerageren dikwijls tot c. 10 m van de pier. Voor zover mij met zekerheid bekend, bestond zijn voedsel uitsluitend uit gewone zeesterren. Deze werden bemachtigd met duiken waarbij de vogel 25 à 30'' onder water bleef. Bij Katwijk aan Zee werd de Koningseider lastig gevallen door meeuwen, dit heb ik echter nooit gezien te IJmuiden.

Summary

King Eider in Noordholland in winter of 1981/82 From 24 until 30 December 1981 a second-winter male King Eider *Somateria spectabilis* was observed and photographed on Texel (Noordholland). From 9 January until 25 February 1982 the same bird was present at IJmuiden (Noordholland). The authors give detailed descriptions of the bird and its behaviour. This was the third record for the Netherlands; the previous ones were in January 1966 and May 1975.

Verwijzingen

- COMMISSIE VOOR DE NEDERLANDSE AVIFAUNA, DE. 1970. *Avifauna van Nederland*. Tweede druk. Leiden.
- CRAMP, S. & SIMMONS, K. E. L. 1977. *The birds of the western Palearctic* 1. Oxford, London & New York.
- SHARROCK, J. T. R. & SHARROCK, E. M. 1976. *Rare birds in Britain and Ireland*. Berkhamsted.
- TEKKE, M. J. 1977. Ornithologie van Nederland 1974 en 1975. *Limosa* 50: 34-60.

Frits Jan Maas, Rozendijk 24, 1791 PE Den Burg
Erik J. Maassen, Wijk aan Zeeërweg 180, 1972 NW IJmuiden

Grote Trap in Nederland in winter van 1981/82

Peter de Knijff

In de winter van 1981/82 vond er in Nederland een kleine invasie van de Grote Trap *Otis tarda* plaats. Hoewel de invasie veel kleiner was dan die in de winter van 1978/79, leek het mij toch interessant om deze invasie samen te vatten en twee aspecten ervan kort te bespreken.

Er werden in totaal 14 Grote Trappen waargenomen in Nederland en vlak over de grens in België en de BRD (tabel 1). Negen van de 14 vogels werden voor het eerst gezien in de periode van 15 tot en met 24 december 1981. Ook vier in Engeland (Kent) waargenomen Grote Trappen (Hume & Allsopp 1982) werden in deze periode ontdekt. De invasie kwam op gang vlak na het begin van een periode met streng winterweer. Begin en verloop van de invasie waren in overeenstemming met de theorie van Hummel & Berndt (1971). Volgens deze theorie kan een invasie in West-Europa alleen maar plaatsvinden als een winter vroeg en streng begint. Dit zou de dan nog latent aanwezige trekdrang bij een aantal Grote Trappen stimuleren waardoor deze wegtrekken. Voor een bespreking van de invasie in de winter van 1978/79 zij verwezen naar de Knijff (1981).

4. Grote Trap *Otis tarda*, Renkum (Gld), januari 1982 (René Pop)

Er bevonden zich twee Grote Trappen met kleurringen in de groep van vijf exemplaren die werd waargenomen te Mher (Nordrhein-Westfalen) in de BRD en Winterswijk (Gld) (zie tabel 1). Deze in de DDR in gevangenschap grootgebrachte en losgelaten vogels werden ook in de winter van 1980/81 in Nederland waargenomen. Van 20 december 1980 tot en met 9 januari 1981 verbleven zij te Albergen (O) (Anton Conings *in litt.*). De verandering in gedrag van beide vogels is opmerkelijk en bovendien interessant. In de winter van 1980/81 vertoonden zij de voor (jonge?) in gevangenschap grootgebrachte Grote Trappen karakteristieke tamheid (cf. van den Berg 1979). In de winter van 1981/82 was de tamheid echter verdwenen en had deze plaats gemaakt voor schuwheid. Zij gedroegen zich nu zelfs schuwer dan hun 'wilde' soortgenoten. Een en ander zou kunnen betekenen dat ook in gevangenschap grootgebrachte Grote Trappen na verloop van tijd de voor de soort karakteristieke schuwheid krijgen.

Tabel 1. Waarnemingen van Grote Trap *Otis tarda* in Nederland in winter van 1981/82 (vervolg-waarnemingen tussen haakjes)

1	15 december	Huissen (Gld)	1
2	20 december t/m 6 februari	Meerle, België (Antwerpen)	3
3	24 december t/m 2 januari	Mher, BRD (Nordrhein-Westfalen)	5
(4)	9 t/m 21 januari	Renkum (Gld)	1
5	12 januari	Wuustwezel, België (Antwerpen)	2
6	15 januari	Rheden (Gld)	1
(7)	24 en 25 januari	Steenderen (Gld)	1
(8)	27 januari t/m 8 maart	Winterswijk (Gld)	5
(9)	31 januari en 1 februari	Steenderen (Gld)	1
10	22 en 23 februari	Torenvalkweg (ZIJP)	1
(11)	7 maart	Meerkoetweg (ZIJP)	1
12	10 maart	Amstelveen (NH)	1

Summary

Great Bustard in Netherlands in winter of 1981/82 In the winter of 1981/82 a total of 14 Great Bustards *Otis tarda* was seen in the Netherlands and just across the border in Belgium and the BRD. The birds were seen from 15 December 1981 onwards. An analysis of the records strongly indicates that most birds arrived shortly after the beginning of a period of severe winter weather. Invasion's timing and course were in accordance with the theory of Hummel & Berndt (1971). Two colouring Great Bustards from the DDR wintered for the second successive time in the Netherlands. The change in behaviour of these in captivity raised and released birds is discussed. In the winter of 1980/81 they were tame but in the winter of 1981/82 they had completely changed their behaviour and showed the species' characteristic shyness.

Verwijzingen

- VAN DEN BERG, A. B. 1979. Tamme Grote Trappen *Otis tarda* in Nederland en België. *Dutch Birding* 1: 54-55.
- HUME, R. A. & ALLSOPP, K. 1982. Recent reports. *Br. Birds* 75: 142-145.
- HUMMEL, D. & BERNDT, R. 1971. Der Einflug der Großtrappe (*Otis tarda* L.) nach West-Europa im Winter 1969/70. *J. Orn.* 112: 138-157.
- DE KNIJFF, P. 1981. Het voorkomen van de Grote Trap (*Otis tarda*) in Nederland gedurende de winter 1978/1979. *Vogeljaar* 29: 1-8.

Peter de Kniiff, Ahornstraat 15, 2404 VP Alphen aan den Rijn

Identification of Ruff

A. J. (Tony) Prater

The Ruff *Philomachus pugnax* is familiar - or should be familiar - to birders throughout Europe, Africa and much of Indo-Arabia. Its breeding distribution extends from eastern England (rare) and western France eastwards across north central and northern Europe, right across the USSR, to the Bering Sea. In the eastern part of its range it is essentially a tundra species although in Europe it extends into the temperate zone. It is very numerous. Although exact counts are lacking, the total population must be several millions considering there has been an estimate of 1 000 000 in winter in the Lake Chad area alone.

Perhaps because of the Ruff's continuous range no subspecies have been identified; nor are there any major variations in plumage or size which relate to breeding origin.

Most groups of birds seem to have one species which either combines characters of many species or else has few unique characters which give it a clear identity. To many birders the Ruff, excluding males in breeding plumage, fits one of these definitions. No doubt some confusion results from the extreme sexual dimorphism in size and the unusual structure of the species.

At first the structure of Ruff may be confusing for it is intermediate between a typical *Calidris* and typical *Tringa* sandpiper. The smallish head could belong to either but the medium-short slightly downcurved bill is clearly *Calidris* sandpiper-like. The pattern of the juvenile mantle, scapulars and upperwing-coverts gives a decided 'scally' appearance with pale fringes around the feathers - again like all other *Calidris* sandpipers. However, the longish legs and neck bring a *Tringa* sandpiper very much to mind. There is no other species which really has this combination of features. It has a remarkably soft or loose plumage - not just tertials but also of the mantle, this is shown well by plate 8. The shape of the bird, too, is unusual, perhaps best likened to a slightly elongated pear (to the rear) with a small (pale) head. This feature is a result of a hump on the upperback and a slightly deeper upperbelly than on most waders. The only species with many of the structural features of a Ruff is the Wilson's Phalarope *Phalaropus tricolor* but this has a longer thinner and straight bill and its plumage is invariably much whiter - especially underneath.

The sexual dimorphism in size among Ruff is the greatest of any wader. Wing lengths of males range from 170 to 210 mm while in the much smaller females the range is from 132 to 170 mm. The result is that the males actually overlap in size with many male Bar-tailed Godwits *Limosa lapponica* while the females may be almost as small as a Pectoral Sandpiper *C. melanotos*. A detailed summary of the wing, bill and tarsus lengths and of weights is presented in table 1.

Table 1. Basic biometric data for Rufs. *Philomachus pugnax*

Data are from Anderson (1973), Pearson *et al.* (1970), Prater *et al.* (1977) and Schmitt & Whitehouse (1976) (figures presented as range (mean);* = range of monthly mean weights)

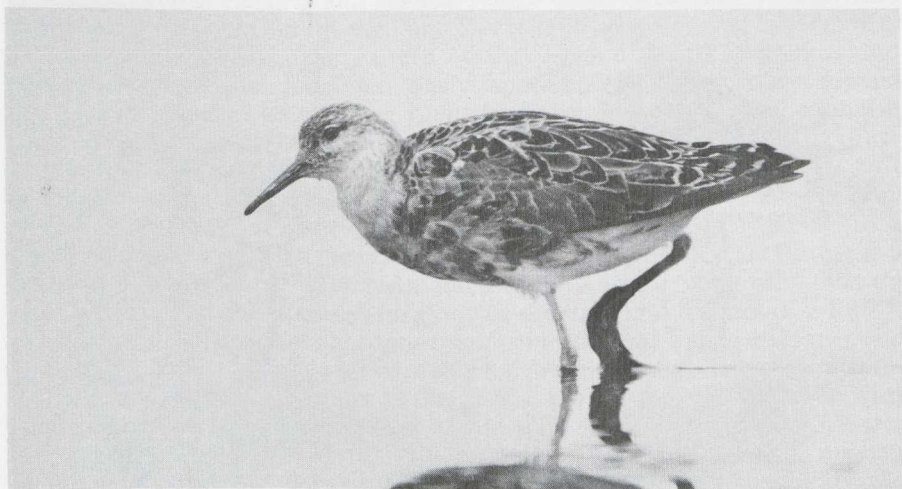
	males	females
Wing (mm)		
UK	177-210 (188)	144-166 (157)
Kenya	-	136-167 (?)
South Africa	170-203 (184)	132-170 (154)
Bill (mm)		
UK	32- 42 (35.4)	28- 34 (30.8)
South Africa	30- 38 (34.3)	26- 34 (30.2)
Tarsus (mm)		
Museum samples (whole range)	45- 55 (50)	37- 45 (41.2)
Weight (g)		
UK	121-268 (188)	70-168 (121)
Kenya	130-230 (150-206*)	66-150 (89-119*)
South Africa	140-220 (167-203*)	74-147 (99-111*)

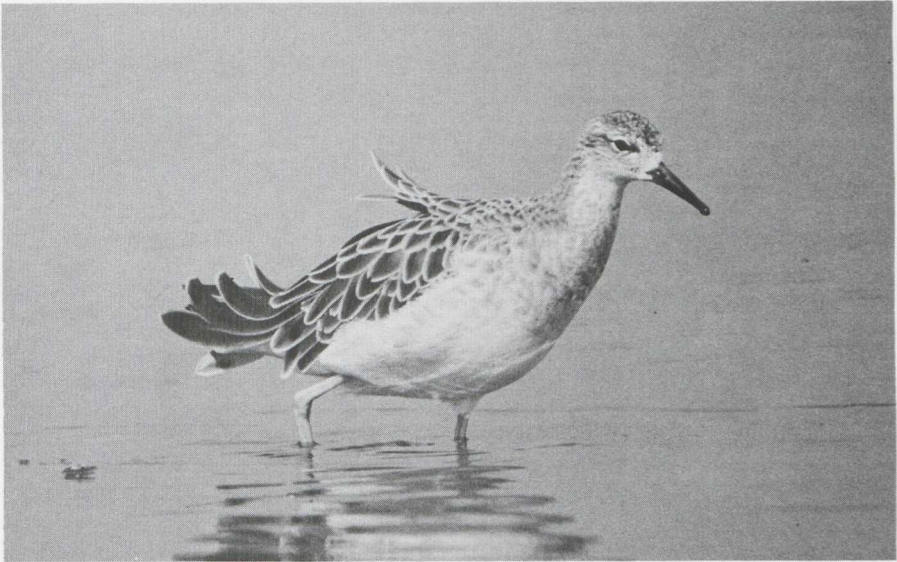
5. Juvenile male (left) and female (right) Ruff *Philomachus pugnax* showing size difference, Wales, August (R.J. Chandler)

6. Adult male Ruff *Philomachus pugnax* moulting out of summer plumage, England, July. Note worn grey upperwing-coverts contrasting with summer plumage (R.J.Chandler)

7. Adult female Ruff *Philomachus pugnax* showing dark breast spotting and mixture of grey and black feathers on mantle, England, July (R.J. Chandler)

8. Adult male Ruff *Philomachus pugnax* in winter plumage showing 'loose' plumage, less neat upperparts pattern and pale around base of bill, England, August (R.J. Chandler)

There are some indications that Ruffs which winter in southern Africa, have a slightly smaller average size than those passing through western Europe to winter in northern and western Africa. Several reasons may explain this - the most likely being that the eastern USSR birds could be smaller or the measurement techniques differ between the measures concerned. The difference, however, is not discernible in the field, nor even in the hand for the individual bird.

Adult male Ruffs are unmistakable despite the variations in colour of the head and neck plumes. However, it is possible at any time of year, by careful observation of size, plumage patterns and colour of the bare parts, to age and sex virtually all birds which can be watched at close range.

Size can be used all year to discern sex although it can be difficult to judge without much practice or with isolated Ruffs. Plate 5 shows clearly the bulky male and the slimmer neater female; here both are juveniles. Up to mid-August males and females retain some summer plumage and this, even when heavily abraded, will enable the sex to be identified. Males (plate 6) have broad patches of colour remaining and very strikingly vermiculated scapulars and tertials while females (plate 7) have small dusky spotting on the breast and neck and a mixture of winter grey and pale-fringed black mantle- and scapular-feathers. Her tertials, too, are less striking than the males. Body moult proceeds from the head backwards, so patches of colour remain on the belly of the male for some time. Once body is complete, or more or less complete, usually by the end of August, there are no plumage characters which separate the sexes.

9. Flock of Ruffs *Philomachus pugnax* showing two white-necked variants and in several spectacted appearance, England, March (*J.B. & S. Bottomley*)

Age is very easy to tell from plumage up until the body moult of juvenile Ruffs has been completed in November-December. Adult initially have admixed grey and blackish worn feathers, once these are replaced, they have brownish-grey-centered feathers with a pale whitish edge; the edge being more of a wash than a sharp fringe. Some of the new tertials have submarginal dark patterning. This, unusually, is part of the winter plumage. The head pattern too is, in the great majority of birds, distinct in winter plumage (see plate 8). There Tends to be a fairly broad and distinct (broken) white eye-ring and pale surround which at a distance gives many a spectacted appearance while there is a variably-sized but striking pale creamy-white area around the base of the bill. A bird with these characteristics present up to November is likely to be an adult.

There is one particularly noticeable variant among Ruffs wintering in Europe, this is the white-necked or white-headed variety (see plate 9). About one male in 30 or 40 shows this. I have not had the opportunity to examine such a bird in the hand but judging from the bulky appearance of the white area it appears that these are white feathers which are moulted in during winter and are in those tracts where head neck plumes occur. Neither the reason for, nor the future of, these feathers is known.

Juvenile Ruffs (plate 10 & 11) with their strong buff colour, neat almost scaly upperparts, unmarked underparts, poor head pattern and long legs should be easy to identify. The contrast with adult winter plumage is obvious but sometimes they can be confused with other species. The fairly closely

10 Juvenile male Ruff *Philomachus pugnax* showing typical shape, neat pattern of upperparts and unstreaked underparts, England, August (J.B. & S. Bottomley)

11. Juvenile Ruff *Philomachus pugnax* in pose where it could be confused with large *Calidris* sandpiper, England, August (R.J. Chandler)

Identification of Ruff

related Buff-breasted Sandpiper *Tryngites subruficollis* shares most features although it is smaller, has distinct spots on the side of the breast, more buffy rearbelly, and has shorter yellow legs. In some views (as in plate 11) where leg length is impossible to see, they can look remarkably like a dull female Pectoral Sandpiper but a short period of watching would eliminate (on head and breast patterns) any *Calidris* sandpiper while all *Tringa* sandpipers are eliminated by fringes not spotting to the upperparts-feathers. By mid-winter, however, first-winter birds attain a plumage which is indistinguishable in the field from the adult winter plumage. In the hand the retained juvenile inner median upperwing-coverts are distinctive but these are hidden by replaced tertials or scapulars.

Leg colour is a useful feature of Ruff although it needs great care in interpretation. Juveniles have a leg colour which is a shade of green/grey/olive/brown. Green is the dominant colour. Full adults in Europe have legs which are orange/pink/pinkish-yellow. However in Europe, birds in summer plumage (obtained when 10 months old) may have legs of virtually any colour and it is probable that these are one- or two-years old birds. In Africa many adults have mottled green/orange legs as do many birds which are one-year old and changing from essentially green to essentially orange-coloured legs.

In flight the Ruff is distinctive having a rather lazy flight, with shallow wing-beats mostly being made below the horizontal. They look long-winged and, the males especially, quite large. There is a narrow indistinct wing-bar formed by the tips of the greater upperwing-coverts but contrasting with the dull upperparts are two clear white oval patches on the sides of the rump. The tip of the tail, the central rectrices and the central rump line are blackish. On a minority of the central line becomes indistinct and the whole rump appears white.

In flight, as on the ground, Ruffs are virtually silent although occasionally uttering a quiet disyllabic 'too-ee' rising slightly on the second syllable, or more infrequently a low short grunt.

References

- ANDERSON, K.R. 1973. The biometrics and recoveries of British-ringed Ruff. *Wader Study Group Bull.* 11: 5-14.
- PEARSON, D. J. 1972. The use of leg colour as an ageing criterion in the Ruff. *Wader Study Group Bull.* 7: 14-15.
- , PHILLIPS, J. H. & BACKHURST, G. C. 1970. Weight of some Palaearctic waders wintering in Kenya. *Ibis* 112: 199-208.
- PRATER, A. J., MARCHANT, J. H. & VUORINEN, J. 1977. *Guide to the identification and ageing of Holarctic waders*. Tring.
- SCHMITT, M. B. 1974. Ageing of Ruff *Philomachus pugnax*. *Safring News* 3 (1): 29.
- & WHITEHOUSE, P. J. 1976. Moults and mensural data of Ruff on the Witwatersrand. *Ostrich* 47: 179-190.
- TREE, A. J. 1971. An ageing character of the Ruff. *Wader Study Group Bull.* 4: 9.

A. J. (Tony) Prater, Scan House, 4-8 Church Street, Shoreham-by-Sea,
Sussex BN4 5DQ, UK

Bairds Strandloper bij Huizen in augustus 1981

L. Bauwens & P. Bauwens

Op het zandstrand naast de Stichtse Brug bij Huizen (NH) verbleven in augustus 1981 regelmatig kleine groepjes waadvogels. Op 23 augustus zagen wij hier laat in de middag tussen enkele Bontbekplevieren *Charadrius hiaticula* en Kleine Strandlopers *Calidris minuta* een *Calidris*-strandloper die door zijn groter formaat en valere kleuren van de juveniele Kleine Strandlopers verschilde. Nauwelijks hadden wij de vogel echter opgemerkt of deze vloog samen met de andere waadvogels op ten gevolge van de activiteiten van watersportrecreanten. In de vlucht zagen wij een vrij duidelijke brede lichte vleugelstreep en een overwegend donkere staart. Na wat heen en weer vliegen streek het groepje neer langs de waterkant en begon te foerageren. Gebruik makend van onze telescoop en 10 x 40-kijkers konden wij met licht van opzij de vogel op c. 100 m bekijken. Onze strandloper was ongeveer eenderde groter dan een Kleine. De vleugelpunten staken duidelijk een eind voorbij de staart. Wij waagden ons aan de conclusie dat de vogel een Bairds Strandloper *C. bairdii* was. Omdat het groepje opnieuw opvloog en uit het gezichtsveld verdween, gingen wij naar huis om de literatuur te raadplegen. 's Avonds keerden wij terug en na geruime tijd voegden zich enkele inmiddels gewaarschuwde vogelaars bij ons. Niet gehinderd door recreanten konden wij de vogel nu langdurig van nabij bekijken. De eerder genoemde kenmerken werden nu opnieuw vastgesteld. Van nabij maakten de bovendelen niet meer de grijze indruk die deze op grotere afstand maakten maar waren de witte randen van de donkere veren van de bovendelen opvallend. De borst had een grijsbruine ondergrond met daarop donkere lengtestreepjes, een soort fijn rooster vormend. De scherpe overgang van de gestreepte borst naar de witte buik en flanken deed denken aan een Amerikaanse Gestreepte Strandloper *C. melanotos*. Soms kon de vogel mede door de uitstekende vleugelpunten opvallend langwerpig lijken. Alle waarnemers waren ervan overtuigd dat het inderdaad een Bairds was.

GROOTTE EN BOUW. Groter dan Kleine Strandloper, kleiner dan Bontbekplevier. Snavel dun en scherp, langer dan van Kleine, aan eind - ook culmen - heel zwak gekromd. Poten ongeveer even lang als van Kleine. Vleugelpunten staken ver voorbij staart en werden meestal kruiselings over elkaar gedragen.

VERENKLEED. Kruinveren met roodbruine basis, zwartachtige centra en lichte randen die in lengterichting vrij duidelijke lijntjes vormden. Wenkbrauwstreep lichtbeige en vaag gestreept,

van opzij onopvallend en grauw. Lichte randjes aan kruinveren vormden een smalle (tweede) wenkbrauwstreep. Oogstreep grauwbruin. Wangen en oorstreek licht grijsbruin en zwak gevlekt. Achter- en zijhals grijsbruin en vaag gestreept. Rugveren zwartachtig met witachtige randen. Schouderveren zwartachtig met roodbruine zijranden en witachtige eindrand. Stuit en staart in midden zwartachtig; zijstuit wit en met donkere dwarsstreepjes, zijstaart vrij donkergrijs (donkerder dan bij Kleine). Kin en keel

Bairds Strandloper bij Huizen in augustus 1981

wit. Borst licht grijsbruin en, afgezien van kleine wig midden, geheel bedekt met donkere vlekken die in lengterichting strepen vormen; borst op afstand vrij donker en scherp begrensd van spierwitte buik en flanken. Anaalstreek wit. Binnenste vleugeldekveren zwart-

achtig met witachtige randen en donkere schachtstreek tot eind van veer. Tertiaals zwart met licht oranjebruine randen. In vlucht brede lichte vleugelstreek.

NAAKTE DELEN. Snavel en poten zwart.

De Bairds Strandloper verbleef tot en met 28 augustus op het strand en werd door velen gezien. Onder de waarnemers heerste aanvankelijk een verschil van mening over de leeftijd van de vogel. Verschillen met het juveniele exemplaar van De Maasvlakte (ZH) in september 1980 lagen hieraan ten grondslag (cf. van IJzendoorn 1981). Uiteindelijk werden de waarnemers het er echter over eens dat het ongesleten, regelmatige en geschubde verenkleed alleen op een juveniele vogel kon passen. Over het algemeen gedroeg de Bairds zich solitair. De vogel zocht zijn voedsel langs de waterlijn. Hij liep of rende hierbij in vrij hoog tempo (sneller dan een Kleine Strandloper) en deed af en toe een pik naar de oppervlakte. Soms strekte de vogel de hals die dan zeer lang werd wat hem op die momenten een karakteristieke vorm gaf. Bij onraad zakte hij diep door de poten, gereed voor de afzet bij het opvliegen. De roep leek op die van een Bonte Strandloper *C. alpina*.

Het betreft hier de vierde waarneming van een Bairds Strandloper in Nederland. De vorige daten uit 1974, 1977 en 1980 (van IJzendoorn, Marra 1975, Scharringa & Osieck 1979). Voor zover kon worden nagegaan, is de soort verder nog drie maal in continentaal Europa vastgesteld, te weten in Finland, Frankrijk en Polen (Anonymus 1980, Glutz von Blotzheim *et al.* 1978). Het Zweedse geval uit 1959 wordt thans niet meer als aanvaardbaar beschouwd (Svensson 1978). Tot ieders verbazing verbleef op 27 en 28 augustus, tijdens de aanwezigheid van de Bairds, op de zelfde plaats een volwassen Amerikaanse Gestreepte Strandloper (zie *Dutch Birding* 3: plaat 50, 1981).

Summary

Baird's Sandpiper near Huizen in August 1981 From 23 until 28 August 1981 a juvenile Baird's Sandpiper *Calidris bairdii* was observed on a sandy beach near Huizen (Noordholland). The authors give a detailed description of the bird. This record constitutes the fourth for the Netherlands; the former ones were in 1974, 1977 and 1980.

Verwijzingen

- ANONYMUS. 1980. European news. *Br. Birds* 73: 573-578.
GLUTZ VON BLOTZHEIM, U. N., BAUER, K. M. & BEZZEL, E. 1975. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas* 6. Wiesbaden.
VAN IJZENDOORN, E. J. 1981. Bairds Strandloper op De Maasvlakte in september 1980. *Dutch Birding* 3: 48-50.
MARRA, N. 1974. Bairds Strandloper *Calidris bairdii* (Coues) een nieuwe soort voor Nederland. *Limosa* 47: 150-152.
SCHARRINGA, C. J. G. & OSIECK, E. R. 1979. Zeldzame vogels in Nederland in 1977. *Limosa* 52: 217-232.
SVENSSON, L. 1978. *Sveriges fåglar*. Stockholm.

L. Bauwens & P. Bauwens, Gezichtslaan 74, 3723 GH Bilthoven

12-14. Bairds Strandloper *Calidris bairdii*, juveniel, Huizen (NH), augustus 1981 (René Pop)

Voorkomen van Grijskopspecht in Nederland

J. J. (Han) Blankert & Paul de Heer

In april en mei 1981 bezette een ongepaard mannetje Grijskopspecht *Picus canus* een territorium op de Brussumerheide (L) (Blankert & de Heer 1981). Dit geval was voor ons aanleiding om het voorkomen van deze soort in Nederland eens aan een andere beschouwing te onderwerpen.

Tot en met 1980 waren er in Nederland drie gevallen en vijf onbevestigde waarnemingen van de Grijskopspecht (*Avifauna van Nederland* 1970, Tekke 1977). De in 1981 gedane waarneming was dus het vierde geval. Deze gevallen staan vermeld in tabel 1; de vijf onbevestigde waarnemingen (waaronder een vangst) zijn hier om beoordelingsstechnische redenen niet in opgenomen. Voor een bespreking van de beschrijving van het in augustus 1974 te Terwolde (Gld) vastgestelde geval verwijzen wij naar aanhangsel 1.

Tabel 1. Gevallen van Grijskopspecht *Picus canus* in Nederland in 1900-81

-
1. 24 februari, 21-23 maart 1960, Haren (Gr) (Andreas & Schotsman 1960, Brouwer 1960)
 2. 28 april 1974, Weerselo (O) (Tekke 1977)
 3. 11-12 augustus 1974, Terwolde (Gld) (Tekke 1977)
 4. 27 april-17 mei 1981, Brunssumerheide (L) (Blankert & de Heer 1981)
-

De Grijskopspecht broedt tot vlakbij Nederland. In België komt hij regelmatig voor in de provincies Liège en Luxembourg; in Liège ten oosten van de lijn Eupen, Malmédy en Thommen en in Luxembourg ten zuiden en oosten van de lijn Attert, Anlier, Étalle en Ruette (Tricot 1977). In de BRD broedt de Grijskop bij Aachen (Nordrhein-Westfalen); van hier loopt de noordgrens van het broedgebied via Paderborn (Nordrhein-Westfalen) en Osnabrück (Niedersachsen) naar Hannover (Niedersachsen) (Glutz von Blotzheim & Bauer 1980, Rheinwald 1977, Schäfers 1975). Deze grens valt ongeveer samen met de overgang van de Middenduitse middelgebergten naar de Noordduitse Laagvlakte.

Van de vier Nederlandse gevallen van de Grijskopspecht is alleen het in 1981 vastgestelde geval afkomstig uit een gebied dat direct aansluit op het broedgebied. De drie gevallen uit 1960 en 1974 zijn vastgesteld op plaatsen die 100 à 150 km verwijderd zijn van de dichtstbijzijnde broedplaatsen in de BRD. Aan deze gevallen moeten voor de soort belangrijke verplaatsingen vooraf zijn gegaan. De Grijskop is een uitgesproken stand- en zwerfvogel (Glutz von Blotzheim & Bauer). De gevallen uit 1960 en 1974 zijn vastgesteld in gebieden die in een aantal opzichten sterk van het broedgebied verschillen. Het kleine aantal gevallen laat geen bespreking van de seizoenverdeling toe.

Summary

Occurrence of Grey-headed Woodpecker in Netherlands After briefly discussing the occurrence of Grey-headed Woodpecker *Picus canus* in Belgium and the BRD, the authors discuss the species' occurrence in the Netherlands. In 1960 the first Grey-headed was recorded; since then only three accepted records were established. All were in the eastern part of the country, at most c. 150 km away from the nearest breeding places.

Verwijzingen

- ANDREAS, C. H. & SCHOTSMAN, H. D. 1960. Kleine Groene Specht (*Picus canus*) in Haren (Gr.) *Limosa* 33: 203-204.
- BLANKERT, J. J. & DE HEER, P. 1981. Grijskopspecht op Brunsummerheide in april en mei 1981. *Dutch Birding* 3: 101.
- BROUWER, F. I. 1960. Grijskopspecht in Haren (Gr.). *Vogeljaar* 8: 19.
- GLUTZ VON BLOTZHEIM, U. N. & BAUER, K. M. 1980. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas* 9. Wiesbaden.
- RHEINWALD, G. 1977. *Atlas der Brutverbreitung westdeutscher Vogelarten*. Bonn.
- SCHÄFFERS, H. 1975. *Zur Brutverbreitung ausgewählter Vogelarten in Nordwest-Deutschland*. Düsseldorf.
- TEKKE, M. J. 1977. Ornithologie van Nederland 1974 en 1975. *Limosa* 50: 34-60.
- TRICOT, J. 1977. Septième rapport de la Commission d'Homologation. *Aves* 14: 1-82.

J. J. (Han) Blankert, Leendert Meeszstraat 8, 2015 JS Haarlem
Paul de Heer, Schimmelpenninckstraat 18, 3135 NX Vlaardingen

Aanhangsel 1. Grijskopspecht te Terwolde in augustus 1974

De beschrijving van het in augustus 1974 te Terwolde (Gld) vastgestelde geval van de Grijskopspecht *Picus canus* is als volgt: 'Lange snavel; grijsgroene kleur; groengrijze kop; geen rode kap; iets kleiner dan Groene Specht [*P. viridis*]; grootte van een Merel [*Turdus merula*]; roffelend gehoord; geen golvende vlucht'.

Bij een oppervlakkige beschouwing lijkt de beschrijving goed te passen op die van een Grijskopspecht. De geringe grootte, de afwezigheid van rood op de kop en het roffelen ondersteunen de determinatie. Om verschillende redenen sluiten wij echter de mogelijkheid van verarring met een Wielewaal *Oriolus oriolus* niet uit. Met name een tweede kalenderjaar mannetje kan verrassend veel op een Grijskop lijken. Ook de niet-golvende vlucht past beter op een Wielewaal en niet op een Grijskop. Voorts kan men zich afvragen of het wel de beschreven vogel was die roffelde.

Mystery photographs

6 Those who make a habit of checking flocks of gulls for less usual species, will from time to time come across birds which require some careful thought before a firm identification can be made. Often a bird might attract attention only because of a slight difference in size, plumage or bare part coloration from those it accompanies. Nine times out of 10 these will be just individual variations but they are always worth noting in order to build up a thorough knowledge and familiarity with the great variety in the appearances of the commoner species at different ages.

The gull portrayed in plate 62 (*Dutch Birding* 3: 124, 1981) appears medium-sized, lacking the heavy bill of all the large species, with overall proportions most resembling a Common Gull *Larus canus*. The combination of juvenile remiges and grey mantle indicates that it is a first-winter bird. It would be very easy at this stage to take the bird to be a first-winter Common and consider it no further. The alert observer who has familiarized himself with Common, will perhaps notice in some respects this is not a typical first-winter Common. Is the bill a fraction heavier than Common's? It does not look obviously heavy but with some birds this feature is very difficult to judge with certainty, even when other birds are close by for comparison.

A careful examination of the plumage should provide some clues. The mantle appears very pale and the scapulars are rather more patterned than first-winter Common Gull. That species does sometimes have indistinct whitish fringes and/or fine dark shaft streaks to a few first-winter scapulars (note the distinction between first-winter scapulars and retained juvenile scapulars which are browner) but the subject of the photograph shows this to a marked degree. In addition, a number of the feathers show fine dark subterminal crescents bordering their pale tips (as in juvenile Knot *Calidris canutus*) - a feature rarely if ever shown by Common and which is often pronounced on first-winter Ring-billed Gull *L. delawarensis*. The dark tertials with narrow pale fringes are also suggestive of Ring-billed. These features are useful pointers to Ring-billed but a flight view would be very helpful in confirming or otherwise this suspicion. Whereas first-winter Common has a white tail with a clear-cut dark subterminal band, Ring-billed has the same but with a more or less extensive smokey wash on the uppertail, usually forming dusky patches either side of the central rectrices which have clean bases. Since Ring-billed are every bit as variable as Commons, there are very few plumage features which can be relied upon as being absolutely diagnostic.

Most first-winter Ring-billed Gulls have paler mantling with delicate patterning of the scapulars until late February at least when their spring moult commences. Their is usually much less contrast between the scapulars and upperwing-coverts than in Common but Ring-billed that have acquired fresh scapulars, can show obvious contrast here if the coverts are faded. The greater coverts are usually pale dove-grey, fading to whitish towards the tips and forming an obvious light wing panel. The narrow-fringed tertials of first-winter Ring-billed are useful in winter but worn faded tertials of first-summer birds can resemble typical winter Common tertials.

Figure 1. First-winter Ring-billed Gull *Larus delawarensis* (left) and first-winter Common Gull *L. canus* (right) (Killian Mullarney)

Mystery photographs

The upper- and underwing pattern of the species are very similar but tend to be more contrasted in Ring-billed Gull. The head and body markings are highly variable but Ring-billed is typically rather coarsely spotted and blotched on the nape and breast respectively, with underparts markings often forming wavy transverse vermiculations, particularly on the flanks. The bill is invariably thicker, slightly longer and heavier looking than average Commons. Due to this and the pale pinkish colour with a clear-cut dark tip subterminal band, it often reminds observers of the bill of the much larger Glaucous Gull *L. hyperboreus*. While the heavy bill is usually obvious on Ring-billed, the occasional Common can appear heavy-billed and great caution should always be exercised before making pronouncements on borderline cases.

The character and 'jizz' of Ring-billed Gull is often as good a means of recognition as any. They are stocky full-chested birds with a discontented facial expression and, much of the time, flattish square-shaped heads. Their legs can appear longer than Common's and their stance is often proud and upright. They can appear to have very loose dishevelled plumage, particularly second-year and adult birds whose long tertials and flank-feathers flutter constantly in a light breeze.

The mystery gull in plate 62 presumably flew and observers were able to clinch the identification as first-winter Ring-billed Gull. It was photographed by Frank W. Lockwood at Radipole (Dorset) in England in January 1981. It succeeds admirably in its purpose as a mystery photograph but to my eyes provides a rather misleading portrait of the species.

*Killian Mullarney, The Mill House, Whitechurch Road, Rathfarnham,
Dublin 14, Ireland*

15. Mystery photograph 7. Solution in the next issue.

Atlasproject voor Winter- en Trekvogels

Johan F. Bekhuis

Ongeveer 3000 vogelaars werken in Nederland mee aan het door de Stichting Ornithologisch Veldonderzoek Nederland/Contactorgaan voor Vogelstudie (SOVON/COV) georganiseerde Atlasproject voor Winter- en Trekvogels (voor beschrijvingen zij verwezen naar *Het Vogeljaar* 26: 124-127; 28: 29-31). De kennis en inzet van de deelnemers aan dit in oktober 1978 van start gegane project vertonen grote verschillen. Er werken fanatieke vogelaars aan mee met een grote kennis van veldkenmerken die nauwkeurig weten welke soorten zij in de diverse biotopen kunnen aantreffen en vrijwel elke vrije minuut in het veld doorbrengen. Daarnaast doen ook velen mee die niet zo een grote inzet voor het vogelen kunnen opbrengen en er geen behoefte aan hebben om elk piepje dat zij horen of elke vogel die zij zien op naam te kunnen brengen.

De ontvangen waarnemingslijsten verschillen dan ook sterk in kwaliteit, al naar gelang de vogelkennis van de waarnemer en de in het veld doorgebrachte tijd. Schaarse, moeilijk te vinden of te herkennen soorten zullen door vogelaars die weinig in het veld komen en niet zo een goede soortenkennis bezitten, niet of vrijwel niet worden opgemerkt. Uit de eerste tussentijdse verspreidingskaarten blijkt dat voor een aantal van dergelijke soorten niet zo zeer de werkelijke verspreiding is vastgesteld maar dat de stippenkaarten veeleer de plaatsen aangeven waar vogelaars actief zijn die de betrokken soorten kennen.

Men zou het ook iets anders kunnen formuleren. Schaarse, moeilijk te vinden of te herkennen soorten vereisen meer inzet en vogelkennis van de waarnemer. Het aantal vogelaars dat aan de eisen voldoet welke deze soorten stellen, ligt beduidend lager dan voor grote en opvallende soorten zoals de Ooievaar *Ciconia ciconia*. De kans dat een Ooievaar wordt opgemerkt, is vele malen groter dan de kans dat bijvoorbeeld een Strandleeuwerik *Eremophila alpestris* wordt ontdekt. Een Ooievaar heeft misschien wel meer dan 50 000 potentiële waarnemers terwijl een Strandleeuwerik genoeg moet nemen met hooguit enkele honderden. Dit verschijnsel is er de oorzaak van dat er grote verschillen bestaan in volledigheid van de verspreidingskaarten die het atlasproject oplevert. De kaarten van een soort als de Strandleeuwerik zijn veel minder volledig dan die van de Ooievaar.

Het is met het oog op de volledigheid (c.q. betrouwbaarheid) van de verspreidingskaarten van schaarse, moeilijk te vinden of te herkennen soorten dat wij een beroep doen op de lezers van *Dutch Birding* (DB). In het algemeen zullen zij behoren tot de categorie vogelaars met een grondige soortenkennis en een speciale voorliefde voor de minder gewone soorten. Aangezien wij de indruk hebben dat weinig vogelaars uit deze kring hun waarnemingen door-

geven, hopen wij door middel van deze oproep meer medewerking van hen te krijgen. Wanneer alle waarnemingen van deze groep vogelaars bijeengebracht zouden kunnen worden, zou dat ongetwijfeld tot veel betrouwbaarder en vollediger verspreidingskaarten leiden van met name de categorie moeilijke en minder gewone soorten.

Om meteen een misverstand uit de wereld te helpen, wordt benadrukt dat deelname aan het atlasproject niet automatisch inhoudt dat een of meer atlasblokken onderzocht dienen te worden. Er zijn namelijk genoeg vogelaars die hun waarnemingen doorgeven zonder speciaal ten behoeve van het atlasproject het veld in te gaan. Alle toevallige waarnemingen uit alle delen van het land zijn zeer waardevol en de betrouwbaarheid van de uiteindelijke verspreidingskaarten wordt sterk vergroot naarmate zij gebaseerd zijn op meer waarnemingen. Met behulp van de bij het Staatsbosbeheer te Utrecht (U) verkrijgbare *Inventarisatieatlas voor flora en fauna van Nederland* (1981) moet het toch weinig moeite kosten even op te zoeken in welke atlasblokken waarnemingen gedaan zijn.

Om alvast een indruk te geven hoe de verspreidingskaarten er uit gaan zien, wordt ter illustratie een tweetal voorbeelden getoond van soorten waarbij wij de indruk hebben dat er nog heel wat aanvulling mogelijk is. Deze kaarten zijn gebaseerd op waarnemingen uit de periode oktober 1978 tot en met december 1980. (Ter verduidelijking dient te worden vermeld dat de open rondjes op de kaarten betrekking hebben op waarnemingen van overvliegende vogels terwijl met de gesloten rondjes de waarnemingen van pleisterende vogels worden aangeduid.)

Dwergmeeuw
mei

Figuur 1. Mei-verspreiding van Dwergmeeuw *Larus minutus* in Nederland in periode oktober 1978 - december 1980

Klaapekster
december

Figuur 2. December-verspreiding van klap-
ekster *Lanius excubitor* in periode oktober
1978 - december 1980

Bij analyse van de mei-verspreiding van de Dwergmeeuw *Larus minutus* (figuur 1) blijkt dat deze voornamelijk is opgemerkt op plaatsen waar intensief werd gevogeld. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de soort in mei veel algemener doortrekt dan uit de kaart blijkt, zowel langs de kust als in het binnenland.

De Klapekster *Lanius excubitor* (figuur 2) is een meer in het oog springende soort. Daarom zal de verspreidingskaart, zoals hier getoond voor december, een grotere mate van volledigheid bezitten. Opmerkelijk is het grotendeels ontbreken van waarnemingen uit West-Nederland. Is de Klapekster daar 's winters dan echt zo schaars, ook in het duingebied?

Er zijn zo nog talloze vragen bij veel soorten die misschien beantwoord kunnen worden als meer waarnemingen van *DB*-lezers in het onderzoek worden betrokken. Neem dus even contact op met een van de districtscoördinatoren voor het Atlasproject voor Winter- en Trekvogels (tabel 1).

Tabel 1. Districtscoördinatoren voor Atlasproject voor Winter- en Trekvogels

DRENTHE: Arend van Dijk, Kippenburgweg 5, 9775 PP Uffelte (05215-406)
FRIESLAND: Sierk de Vries, De Opslach 19, 8405 BW Luxwoude (05131-570)
GRONINGEN: Jur Furda, Gratamastraat 448, 9714 HT Groningen (050-732403)
GROTE RIVIEREN: Aart Vink, Driemaster 15, 3904 RH Veenendaal (08385-16735)
IJSSELMEERPOLDERS: Kees Vredeveld, Marderhoek 36, 8223 XC Lelystad (03200-27375)
LIMBURG-NOORD: Gerard Peters, Maria Magdalenastraat 1, 6109 RC Ohé en Laak (04755-1639)
LIMBURG-ZUID: Wim Ganzevles, Postbus 425, 6200 AK Maastricht (043-19977)
MIDDEN-IJSSEL: Jan Lensink, Veerweg 17, 7213 EA Gorssel (05759-2284)
NOORDBRABANT-WEST: Martin Stevens, Hornstraat 53, 4834 JG Breda (076-655322)
NOORDBRABANT-OOST: Tom Heijnen, Jan Sluijtersweg 26, 5645 JD Eindhoven (040-114873)
NOORDHOLLAND-NOORD: Peter Meijer, Koningin Julianalaan 18, 1774 AZ Slootdorp (02278-441)
OVERIJSEL-NOORD: Leo Oudejans, Doevelsteeg 1, 7735 KK Arrien (05291-3288)
TWENTHE: Harm Meek, De Plevier 7, 7591 JJ Denekamp (05413-3095)
UTRECHT: Hans Mulder, Oranjelaan 51, 3971 HE Driebergen (03438-12403)
VELUWE: Frans Post, Marijkeweg 28 C-1, 6709 PG Wageningen (08370-22547)
WADDENEILANDEN: Cor Smit, p/a Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Postbus 59, 1790 AB Den Burg (02226-343)
ZEELAND: Peter Maas, Iepenlaan 84, 4537 TD Terneuzen (01150-30955)
ZUIDHOLLAND-NOORD: Joop Buker, Willem Mollhof 9, 1065 AH Amsterdam (020-152766)
ZUIDHOLLAND-ZUID: Freek Maijenburg, Sportlaan 29, 2806 HA Gouda (01820-20136)

Johan F. Bekhuis (Algemeen Coördinator), p/a Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Kemperbergweg 67, 6816 RM Arnhem (085-452991, toestel 157)

Mededelingen

Sparrowhawks with white spots on scapulars After the publication of my note on Sparrowhawks *Accipiter nisus* with large spots on the outer scapulars (Mauer 1980), I received two written reactions.

J. A. Loterijman reported me his observation of such a female on 27 February 1980 between Anderen, Anloo and Eext (Drenthe). The bird had five to six large white spots on each wing.

Lars Jonsson informed me that he is of opinion that the presence of white spots on the outer scapulars is a regular feature of first-year birds. (On 22 March 1982 I was able to study a first-year bird (probably a male) at Hilversum (Noordholland). This bird, too, showed white spots on the outer scapulars (four on each wing). This observation gives support to Jonsson's view.)

More research is needed to find out whether the presence of white spots on the scapulars in Sparrowhawk is age-related.

Reference

MAUER, K. A. 1980. Sparrowhawk with large white spots on outer scapulars. *Dutch Birding* 2: 55.

Karel A. Mauer, Graaf Florislaan 11, 1217 KG Hilversum

Booted Eagle with pale buff uppertail When observing a low and slowly gliding dark phase Booted Eagle *Hieraetus pennatus* from above near Avas (Thraci) in Greece on 14 July 1979, we noticed that the uppertail was strikingly pale buff (only slightly darker towards the end). The bird did not show the usual contrast between the brownish- or whitish-yellow uppertail-coverts and the blackish-brown tail. The rest of the plumage was normally coloured. The wing-coverts, scapulars, tail-coverts and rectrices formed a conspicuous pale Y on the upperparts and -tail.

We could find no reference to any Booted Eagle with a pale buff uppertail (likely due mutation) in the literature (e.g. Brown & Amadon 1968, Cramp & Simmons 1980, Glutz von Blotzheim *et al.* 1971, Porter *et al.* 1981).

References

BROWN, L. & AMADON, D. 1968. *Eagles, hawks and falcons of the world* 2. Feltham.

CRAMPS, S. & SIMMONS, K. E. L. 1980. *The birds of the western Palearctic* 2. Oxford, London & New York.

GLUTZ VON BLOTZHEIM, U. N., BAUER, K. M. & BEZZEL, E. 1971. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas* 4. Frankfurt am Main.

PORTER, R. F. *et al.* 1981. *Flight identification of European raptors*. Third edition. Waterhouses.

*Michiel M. Hendriks, Wüstelaan 49, 2082 AB Santpoort-Zuid
C. W. (Kees) Moeliker, Oude Raadhuislaan 43, 3054 NP Rotterdam*

On leg colour of Greater Sand Plover In the autumn of 1981, near Ataq, along the Gulf of Suez, Egypt, I had the excellent opportunity of closely observing Greater Sand Plovers *Charadrius leschenaultii*. The birds were foraging on the rocky shore during receding tide. Small flocks were daily seen in September and October.

The leg colour of 36 closely studied Greater Sand Plovers was as follows: orange-yellow (two), greyish-flesh (seven), yellowish-grey (eight), greyish-black (17) and black (two). Greyish-black legs were looking completely black from distances of more than 30 m.

According to Glutz von Blotzheim *et al.* (1975), the legs of Greater Sand Plover are variable and lighter-coloured than those of Lesser Sand Plover *C. mongolus*. The latter has, according to Prater *et al.* (1977), grey or blackish legs. Sinclair & Nicholls (1980), in their paper on the winter identification of Greater and Lesser, agreed that the former is generally lighter-legged than the latter. But they stressed that there is a complete overlap in leg colour between the two species. My observations in Egypt support their view that leg colour is of no help in distinguishing Greater and Lesser (cf. Britton 1982).

References

- BRITTON, P. L. 1982. Letter [on identification of sand plovers]. *Br. Birds* 75: 94-95.
 GLUTZ VON BLOTZHEIM, U. N., BAUER, K. M. & BEZZEL, E. 1975. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas* 6. Wiesbaden.
 PRATER, A. J., MARCHANT, J. H. & VUORINEN, J. 1977. *Guide to the identification and ageing of Holarctic waders*. Tring.
 SINCLAIR, J. C. & NICHOLLS, G. H. 1980. Winter identification of Greater and Lesser Sand Plovers. *Br. Birds* 73: 206-213.

Rob G. Bijlsma, Bovenweg 36, 6721 HZ Bennekom

16. Two Greater Sand Plovers *Charadrius leschenaultii* showing black and orange-yellow legs, respectively, Egypt, September 1981 (Rob G. Bijlsma)

On plumage variation in juvenile Baird's Sandpiper From 21 until 28 September 1980 a juvenile Baird's Sandpiper *Calidris bairdii* was observed on De Maasvlakte (Zuidholland) (van IJzendoorn 1981), and from 23 until 28 August 1981 another near Huizen (Noordholland) (Bauwens & Bauwens 1982). Several observers were struck by plumage differences between the 1980 and 1981 bird. For this reason, some of them were initially of opinion that the Huizen bird was not a juvenile but an adult. The fresh, regular and scaly upperparts were, however, typical for a juvenile. An adult would show worn, faded, blotchy and unscaly upperparts during this time of the year. The main plumage differences between the two Baird's are detailed in table 1.

Table 1. Plumage differences between juvenile Baird's Sandpipers *Calidris bairdii* in Netherlands in 1980 and 1981

	De Maasvlakte bird	Huizen bird
Ground colour to head, upperparts and breast	Yellow-brown ('buff')	Grey-brown (without yellow)
Scapulars	Whitish-fringed	Orange-brown-edged, white-tipped
	Lower two rows paler towards base	Lower two rows not paler towards base
Breast	Few rows of spots, confined to sides	Rows of spots practically all over, leaving only small wedge in middle

The markings on the breast of the Huizen Baird's Sandpiper were reminiscent of Pectoral Sandpiper *C. melanotos*. As the plumage differences between the 1980 and 1981 bird were so striking, one may wonder whether these differences have a geographical basis.

References

- BAUWENS, L. & BAUWENS, P. 1982. Bairds Strandloper bij Huizen in augustus 1981. *Dutch Birding* 4: 15-17
- VAN IJZENDOORN, E. J. 1981. Bairds Strandloper op De Maasvlakte in september 1980. *Dutch Birding* 3: 48-50.

Edward J. van IJzendoorn, 3e Schinkelstraat 45, 1075 TK Amsterdam

Notes on Oriental birds

Bat Hawk on Celebes in December 1981 This note describes the sighting of a Bat Hawk *Macheiramphus alcinus* on Celebes (or Sulawesi), Indonesia, observed during a birding trip to this island between 28 November and 25 December 1981 with Tomas Horny and Peter Klapste. There is no previously published record of this species for Celebes and the species is not on the list for the island (Escott 1979, Escott & Holmes 1980, Stresemann 1936). The Bat Hawk is regarded as non-migratory, thus our observation indicates that a small resident population must exist there.

The Bat Hawk was sighted near Tomado, on the bank of Lake Lindu, Central Province. The area was reached by a five hour walk on a trail over a beautiful mountain range from Sidanta on the road between Palu and Kulawi. Lake Lindu has an area of 35 km² and is 950 m above sea-level, surrounded by forested mountains. The four villages by the lake are Puro, Langko, Tomado and Anca, with a population of 3000 people in total. There is no accommodation available in this area and we stayed at one of the two houses of the Healt Research Station. The houses of the station are on a slope with rain forest behind them and an open cleared strip with short grass some 100 m wide and c. 250 m to the lake in front.

On 17 December, at 18:10, while we walked in the middle of the cleared area, we saw the Bat Hawk flying low - no higher than three m - with tremendous speed towards us, changing direction when six m from us. Afterwards it flew in two large circles around us at c. 15 m, allowing an excellent observation before it disappeared from view, flying towards Anca. It was cloudy and just before rain but visibility was good and the colours were still recognizable. Rain started c. 15' later and in the meantime we saw several flying bats.

The Bat Hawk flew noiselessly like an but very fast with powerful, rapid, regular and shallow wing-beats. Twice it stretched its legs fully beneath the body, reducing its speed at the same time. This was followed by even shallower rapid fluttering for short a moment and a turning of the head to both sides on both occasions. The bird appeared entirely black with contrasting white throat and large pale eyes. The short crest gave the head a short high appearance. The wings were long and pointed but very wide at the base and the tail was square and of medium length. The flight was dodging and the silhouette falcon-like. It was about the size of male Peregrine *Falco peregrinus*. The observation of this graceful raptor was very impressive.

There is no doubt in our minds that the bird observed was a Bat Hawk. King *et al.* (1975) was consulted immediately after the sighting. There is no similar raptor and confusion with other birds is not possible. At the time of this observation we already had actual field experience with 18 species of raptors of the 24 species known to occur on Celebes.

The Bat Hawk has a very peculiar distribution, occurring in Africa south of the Sahara, Madagascar, Malaya, Sumatra, Borneo and south-eastern New Guinea. Brown & Amadon (1968) recognize three subspecies. It is a rare bird through most of its range but can be locally quite common. Smythies (1960) says that in Borneo the Bat Hawk decreased markedly in numbers during the lasty decades. The least known is the subspecies from Papua New Guinea, *M. a. papuanus*, regarded by Finch (1978) as extremely rare, and it has been sighted only a few times. The Bat Hawk is normally crepuscular with short period of activity each day and this may be reason (for some areas at least) why it is seldom seen.

References

- BROWN, L. & AMADON, D. 1968. *Eagles, hawks and falcons of the world* 1. Feltham.
ESCOTT, C. J. 1979. *Sulawesi birds list*. Privately published.
— & HOLMES, D. A. 1980. The avifauna of Sulawesi, Indonesia: faunistic notes and additions. *Bull. Br. Orn. Club* 100: 189-194.
FINCH, B. W. 1978. Observations and notes on the Bat Hawk *Machaeramphus alcinus* in Papua. *Papua New Guinea Bird Soc. Newsl.* 146: 8-12.
KING, B. F., DICKINSON, E. C. & WOODCOCK, M. W. 1975. *A field guide to the birds of south-east Asia*. London.
SMYTHIES, B. E. 1960. *The birds of Borneo*. Edinburgh & London.
STRESEMANN, E. 1936. A nominal list of the birds of Celebes. *Ibis* 78: 356-369.

Jaroslav Klapste, 6/15 Southey Street, Elwood, Victoria 3184, Australia

Frank G. Rozendaal has commented as follows: 'As H. G. Deignan (*Bull. Br. Orn. Club* 80: 80, 1960) pointed out, the name *Macheiramphus alcinus* Bonaparte has anteriority over *Machaeramphus alcinus* Westerman, and the proper generic name should thus be spelled *Macheiramphus*. The matter was recently taken up again by R. K. Brooke & P. A. Clancey (*Bull. Br. Orn. Club* 101: 371-372, 1981) who gave a review of the usage of both names in the literature, both before and after Deignan's note appeared.

For an account of the breeding biology of Bat Hawk, with excellent photographs of this elegant raptor on its nest at a height of 62 m in a giant *Koompassia* tree in north-eastern Sumatra, the reader is referred to H. Bartels (*Limosa* 25: 93-100, 1952).' Editors

Aankondigingen

De Graspieper is het orgaan van de Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SSVN) en verschijnt vier maal per jaar. Men kan zich abonneren op dit in 1981 van start gegane tijdschrift door *f* 17,50 over te maken op postgirorekening 22 29 714 ten name van de SSVN te Wormer (NH) onder vermelding van 'De Graspieper'.

Lezing over herkenning van vogels In een door René Pop en Gerald Orel verzorgde lezing wordt aan de hand van kleurendia's dieper ingegaan op de herkenning van in Nederland voorkomende vogels. Hierbij wordt vooral aandacht besteed aan de leeftijds- en geslachtsbepaling van duikers, roofvogels, strandlopers, jagers, meeuwen en piepers. Bovendien worden dia's vertoond van een aantal dwaalgasten. Organisaties met belangstelling voor deze avondvullende lezing kunnen contact opnemen met René Pop (Jacob Gillesstraat 16, 3135 AP Vlaardingen/010-341128) of Gerald Orel (Postbus 51273, 1007 EG Amsterdam/020-461278).

Ornis Flandriae In maart 1982 verscheen het eerste nummer van het driemaandelijks tijdschrift *Ornis Flandriae*. Dit onder de verantwoordelijkheid van Paul Herroelen uitgegeven tijdschrift publiceert originele bijdragen die betrekking hebben op vogelkundige waarnemingen in Vlaanderen en elders in het Westpaleartic gebied, korte mededelingen, documentatie voor ringers, boekbesprekingen en allerlei vogelkundige informatie. Men kan zich op dit Nederlandstalige tijdschrift abonneren door BF 100 (België) of BF 150 (andere landen) over te maken op postgirorekening 424 9300691 60 ten name van *Ornis Flandriae* (p/a Paul Herroelen, van Asschestraat 33, 1910 Melsbroek, België).

Vogelen op Terschelling in oktober 1982 Ondanks het zeer slechte weer verliep de vogelstudieweek op Terschelling (F) in oktober 1981 succesvol. Er werden *c.* 130 soorten waargenomen waaronder Grauwe *Puffinus griseus* en Noordse Pijlstormvogel *P. puffinus*, Vaal Stormvogeltje *Oceanodroma leucorhoa*, Grauwe *Phalaropus lobatus* en Rosse Franjepoot *P. fulicarius*, Grote Burgemeester *Larus hyperboreus*, Grote Pieper *Anthus novaeseelandiae*, Bladkoninkje *Phylloscopus inornatus* en Kleine Vliegenvanger *Ficedula parva*. Het bestuur van de Stichting Dutch Birding Association (SDBA) heeft besloten om ook in 1982 een vogelstudieweek op Terschelling te organiseren. Deze week zal van vrijdag 1 tot en met zondag 10 oktober plaatsvinden. Het ligt in de bedoeling om de zelfde gunstig gelegen appartementen te Oosterend te huren als in 1981. In verband met het doen van reserveringen worden belangstellenden verzocht om vóór 15 juni contact op te nemen met Peter de Knijff (Ahornstraat 15, 2404 VP Alphen aan den Rijn/01720-92186) of bij zijn afwezigheid met een ander bestuurslid van de SDBA.

Weidevogels in Noordhollands Noorderkwartier De Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland heeft in maart 1982 de *Weidevogels in Noordhollands Noorderkwartier* uitgegeven. Dit door de uit zeven personen bestaande Werkgroep Weidevogels Noordhollands Noorderkwartier samengestelde boek vormt het eindverslag van een onderzoek dat in de periode 1978-80 plaatsvond. Aan dit onderzoek hebben in totaal 175 vogelaars en vele vogelwerkgroepen meegewerkt. Het onderzochte gebied bestaat uit geheel Noordholland ten noorden van het Noordzeekanaal. Door het grote aantal medewerkers kon meer informatie dan ooit verzameld worden over de weidevogels in Noordholland. Daardoor is dit mogelijk het betrouwbaarste overzicht geworden van de stand van zaken in een dergelijk groot en belangrijk weidevogelgebied.

Men kan *Weidevogels in Noordhollands Noorderkwartier* bestellen door *f* 14,75 (met inbegrip van de verzendkosten) over te maken op bankrekening 21 32 52 805 van de Bank Mees & Hope te Amsterdam (NH) onder vermelding van 'Weidevogelboek'. De postgirorekening van de bank is 8578.

Verzoeken

Foto's van zeldzame en moeilijk te herkennen vogels De redactie van *Dutch Birding (DB)* verzoekt vogelfotografen om foto's en dia's van zeldzame vogels op te sturen naar haar fotografisch redacteur, René Pop (Jacob Gillesstraat 16, 3135 AP Vlaardingen/010-341128). Dit onder meer ten behoeve van de rubriek 'Recente meldingen'. Ook foto's en dia's van moeilijk te herkennen soorten en ondersoorten zijn van harte welkom. Deze kunnen bijvoorbeeld gebruikt worden voor de illustratie van herkenningsartikelen. Alle ontvangen foto's of kopieën ervan zullen in het *DB*-archief worden opgenomen. De redactie dankt iedereen bij voorbaat hartelijk voor zijn medewerking.

17. Kwak (*Nycticorax nycticorax*, Kortenhoef (NH), juli 1979 (Karel A. Mauer)

18. Zwartkopmeeuw *Larus melanocephalus*, De Maasvlakte (ZH), april 1981 (René Pop)

Checklist of birds of Egypt In collaboration with the Egyptian Wildlife Service, the Holy Land Conservation Fund en the Ornithological Society of the Middle East Peter Meininger and Wim Mullié are collecting data on the birds of Egypt (including Sinai) in order to compile a checklist of the birds of this country. They would, therefore, greatly appreciate receiving unpublished records and other relevant information for inclusion in the checklist. Birders intending to visit Egypt are requested to contact Peter Meininger (Grevelingenstraat 127, 4335 XE Middelburg or Wim Mullié (Herberdsland 66, 4337 CP Middelburg) so that they can send them standard forms for the survey in behalf of the planned atlas of the breeding birds in this country. The collected information will also be used for summarizing the status of the birds in Egypt in *The birds of the western Palearctic* by S. Cramp & K. E. L. Simmons (1977-).

Atlas of breeding birds of Morocco An atlas of the breeding birds of Morocco is actually (1980-84) in preparation. Any birder visiting this country during the breeding season is kindly invited to contact Michel Thévenot (Laboratoire de Zoologie et d'Écologie, Institut Scientifique, Boîte Postale 1014, Rabat, Morocco) or to communicate his observations. All other observations outside the breeding season are also welcome.

Avifaunistisch project in Noordholland Om een beter inzicht te krijgen in het voorkomen van een 10-tal vogelsoorten in Noordholland, is op 1 januari 1982 een door de Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SSVN) georganiseerd avifaunistisch project van start gegaan. Dit project zal tot en met 31 december 1984 lopen. Men wordt verzocht alle waarnemingen, ringvangsten en vondsten van de Lepelaar *Platalea leucorodia*, Zomertaling *Anas querquedula*, Ruigpootbuizerd *Buteo lagopus*, Visarend *Pandion haliaetus*, Kemphaan *Philomachus pugnax*, Velduil *Asio flammeus*, Blijflister *Turdus torquatus*, Klapekster *Lanius excubitor*, Bonte Kraai *Corvus corone cornix* en Sneeuwgorst *Plectrophenax nivalis* gedurende de projectperiode op te sturen naar de waarnemingssecretaris van de SSVN, Martin van der Steeg (Overstort 69, 1613 BC Grootebroek).

Voorkomen van Sneeuwgans in Nederland in winter van 1981/82 Om een beter inzicht te krijgen in het voorkomen van de Sneeuwgans *Anser caerulescens* in Nederland in de winter van 1981/82, wordt men verzocht alle waarnemingen en vondsten gedurende de periode 1 september 1981 tot en met 31 mei 1982 op te sturen naar Daan Wolfskeel (Kievitlaan 8, 1842 AD Schagen/02240-13610). Men gelieve bij toezending datum, plaats, aantal, kleurfase, leeftijd, omstandigheden, waarnemer(s) en eventuele andere gegevens te vermelden.

Voorkomen van Witbuikrotgans in Nederland in winter van 1981/82 Om een beter inzicht te krijgen in het voorkomen van de Witbuikrotgans *Branta bernicla hrota* in Nederland in de winter van 1981/82, wordt men verzocht alle waarnemingen en vondsten gedurende de periode 1 september 1981 tot en met 31 mei 1982 op te sturen naar Arnoud van den Berg (Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid/023-378024). Men gelieve bij toezending datum, plaats, aantal, leeftijd, omstandigheden, waarnemer(s) en eventuele andere gegevens te vermelden.

Voorkomen van franjepoten in Nederland Om een beter inzicht te krijgen in het voorkomen van de Grauwe *Phalaropus lobatus* en Rosse Franjepoot *P. fulicarius* in Nederland, wordt men verzocht alle waarnemingen en vondsten gedurende de periode 1970-81 op te sturen naar Arnoud van den Berg (Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid/023-378024). Men gelieve bij toezending datum, plaats, aantal, verenkleed, omstandigheden, waarnemer(s) en eventuele andere gegevens te vermelden.

Wintervoorkomen van sterns in Nederland en België Om een beter inzicht te krijgen in het wintervoorkomen van een aantal sternsoorten in Nederland en België, wordt men verzocht alle waarnemingen en vondsten van Grote Stern *Sterna sandvicensis*, Visdief *S. hirundo*, Noordse Stern *S. paradisaea*, Dwergstern *S. albifrons* en Zwarte Stern *Chlidonias niger* in november, december, januari en februari gedurende de periode 1 november 1950 tot en met 28 februari 1982 op te sturen naar Gerald Oreel (Postbus 51273, 1007 EG Amsterdam/020-461278). Men gelieve bij toezending datum, plaats, aantal, verenkleed (eerste winterkleed, winterkleed of zomerkleed), omstandigheden, waarnemer(s) en eventuele andere gegevens te vermelden.

Voorkomen van Lachstern in Nederland en België Om een beter inzicht te krijgen in het voorkomen van de Lachstern *Gelochelidon nilotica* in Nederland en België, wordt men verzocht alle waarnemingen en vondsten gedurende de periode 1951-81 op te sturen naar Gerald Oreel (Postbus 51273, 1007 EG Amsterdam/020-461278). Men gelieve bij toezending datum, plaats, aantal, verenkleed, omstandigheden, waarnemer(s) en eventuele andere gegevens te vermelden.

Voorkomen van Hop in Nederland Om een beter inzicht te krijgen in het voorkomen van de Hop *Upupa epops* in Nederland, wordt men verzocht alle waarnemingen en vondsten gedurende de periode 1971-80 op te sturen naar Gerard Steinhaus (Graaf Adolflaan 11, 3708 XA Zeist/03404-17149). Men gelieve bij toezending datum, plaats, aantal, waarnemer(s) en eventuele andere gegevens te vermelden.

Voorkomen van Pestvogel in Nederland in winter van 1981/82 Om een beter inzicht te krijgen in het voorkomen van de Pestvogel *Bombycilla garrulus* in Nederland in de winter van 1981/82, wordt men verzocht alle waarnemingen en vondsten gedurende de periode 1 oktober 1981 tot en met 30 april 1982 op te sturen naar Peter de Knijff (Ahornstraat 15, 2404 VP Alphen aan den Rijn/01720-92186). Men gelieve bij toezending datum, plaats, aantal, leeftijd en geslacht, waarnemer(s) en eventuele andere gegevens te vermelden.

Voorkomen van Waterrietzanger in Noordholland Om een beter inzicht te krijgen in het voorkomen van de Waterrietzanger *Acrocephalus paludicola* in Noordholland, wordt men verzocht alle waarnemingen, ringvangsten en vondsten gedurende de periode 1951-81 op te sturen naar Eric Menkveld (Marslaan 143, 1562 WE Krommenie/075-286457). Men gelieve bij toezending datum, plaats, aantal, leeftijd, gedrag, omstandigheden, waarnemer(s) en eventuele andere gegevens te vermelden.

Fitissen met kleurringen In het kader van een populatie-onderzoek aan de Fitis *Phylloscopus trochilus* worden in het voorjaar van 1982 op het Ringstation Castricum bij Castricum (NH) Fitissen van kleurringen voorzien. Men wordt verzocht alle waarnemingen van gekleurde Fitissen op te sturen naar René Dekker (Brederodestraat 24, 1054 MT Amsterdam/020-832889). Bij toezending gelieve men kleurcode, datum, nauwkeurige plaats, gedrag, waarnemer(s) en eventuele andere gegevens te vermelden.

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en Vlaanderen beslaat hoofdzakelijk de maanden januari, februari en maart 1982. De vermelde waarnemingen en gevallen zijn grotendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. De Nederlandse en wetenschappelijke namen en hun volgorde komen overeen met de 'Naamlijst van in België en Nederland waargenomen of vastgestelde vogelsoorten en hun ondersorten' (*Wielewaal* 47: 363-376, 1981).

Duikers tot ibissen

Begin december werd een **IJsduiker** *Gavia immer* dood gevonden bij Dokkum (F). De IJsduiker die eind december bij Wijk bij Duurstede (U) verscheen bleef tot in 1982. Andere werden in januari gezien aan de Hondsbosse Zeewering (NH), bij Kats (Z) en De Maasvlakte (ZH). De laatste bleef tot in februari. Een **Geelsnavelduiker** *G. adamsii* verbleef van 10 tot en met 12 januari op het Veerse Meer (Z).

19. Rode Wouw *Milvus milvus*, Vogelenzang (NH), februari 1982 (René Pop)

Na de vondst in november werd in februari wederom een dode **Kuhls Pijlstormvogel** *Calonectris diomedea* aan de Vlaamse kust gevonden, ditmaal te Blankenberge (WV). In december en januari werden tussen en bij de pieren van IJmuiden (NH) af en toe **Kuifaalscholvers** *Phalacrocorax aristotelis* gezien. Van een jong exemplaar kon op 30 december de ring worden afgelezen; de vogel bleek op 21 juni 1981 op Isle of May, Schotland, als nestjong te zijn geringd. Op 6 februari werd een jonge vogel waargenomen op De Maasvlakte. Vanaf begin maart werd geregeld een **Grote Zilverreiger** *Egretta alba* gezien langs de Knardijk (ZIJP).

Eenden

In februari werden op een viertal plaatsen in Friesland **Dwergganzen** *Anser erythropus* gezien. Hierbij was een familiegroep van vijf vogels. Verschillende malen werden kleine groepjes witte **Sneeuwanzen** *A. caerulescens* waargenomen. Op 17 december vlogen 25 vogels over Sloterdijk (NH), op 8 februari vier bij het Tjeukemeer (F) en op 14 februari drie over Andijk (NH). Gedurende januari en februari verbleven er drie in de Wieringermeer (NH). Op 4 februari werden bij het Veerse Meer negen blauwe Sneeuwanzen gemeld. **C. 100 Canadese Ganzen** *Branta canadensis* verbleven langs de IJssel tussen Zwolle (O) en Deventer (O) van eind december tot half januari. Een 20-tal bleef tot eind februari. Op 16 januari vlogen 16 Canadese Ganzen over IJmuiden. De markante toevloed van **Witbuikrotganzen** *B. bernicla hrota* in december zette zich in januari voort. Langs de kust werden flinke aantallen geteld, met als uitschieter een groep van 53 exemplaren bij Scharendijke (Z) eind februari.

Kleinere groepjes pleisterden onder meer bij Callantsoog (NH), Wieringen (NH) en Ouwerkerk (Z). Meer in het binnenland verschenen Witbuiken bij Muiderberg (NH) en Gaast (F). Na de eerste week van februari verminderden de aantallen snel. Naar het zich laat aanzien, was de influx in de winter van 1981/82 groter dan die in de winter van 1978/79. Een nog zeldzamere ondersoort van de Rotgans, de **Zwartbuikrotgans** *B. b. nigricans*, verbleef van 7 tot en met 9 februari bij Scharendijke. Het aantal **Roodhalsganzen** *B. ruficollis* was ongeveer gelijk aan dat in vorige winters. Begin januari werden drie exemplaren gezien bij Zwolle, eind februari drie bij Workum (F) en begin maart vier bij Westernieland (Gr). Buiten de bekende ganzengebieden werden nog exemplaren gezien bij Culemborg (Gld) en Zandvliet (WV). Op 5 januari zwom een mannetje **Amerikaanse Wintertaling** *Anas crecca carolinensis* in de Oranjekom in de AW-duinen (NH). Op 18 januari verscheen een mannetje **Ringsnaveleend** *Aythya collaris* op de Zuidplas bij Roermond (L). De vogel werd in de omgeving nog teruggezien op 20 januari en 26 februari. Een ander exemplaar verbleef van 13 februari tot en met 5 maart op het IJsselmeer bij Andijk. Mogelijk de zelfde vogel werd op 28 maart gezien in de Pampushaven (ZIJP). In januari verschenen **Witoogenden** *A. nyroca* in de Oranjekom in de AW-duinen (twee), in de Ooypolder (Gld) en bij Wageningen (Gld). De **Koningsieder** *Somateria spectabilis* die van 24 tot en met 30 december al een aantal waarnemers naar Texel (NH) lokte, gunde velen een gelegenheid hem gemakkelijk waar te nemen door van 9 januari tot en met 25 februari tussen en bij de pieren van IJmuiden te verblijven. Naar schatting 3000 vogelaars gingen naar

20. Dodaars *Tachybaptus ruficollis* (links) en Waterspreeuw *Cinclus cinclus* (rechts), Woudenberg (U), februari 1982 (Eric Bos)

Recente meldingen

de vogel kijken. Op 4 februari verscheen hij kortstondig voor de kust bij Katwijk aan Zee (NH). Op 19 maart werd een mannetje Koningseider bij Westkapelle op Walcheren (Z) waargenomen. Mogelijk de vogel van Texel en IJmuiden.

Sperwers tot valken

Vroege **Zwarte Vrouwen** *Milvus migrans* werden gemeld bij het Zwanenwater (NH) op 7 en 13 maart en bij Lienden (Gld) op 17 maart. Naarmate de winter vorderde, nam het aantal waarnemingen van de **Rode Wouw** *M. milvus* toe. Een exemplaar dat op 16 januari boven de Hondsbosse Zeewering vloog, verscheen enkele uren later boven de pieren van IJmuiden. Gedurende februari pleisterde een Rode Wouw bij Vogelenzang (NH). Een duidelijke influx trad op in de laatste dagen van februari en begin maart met 10-tallen waarnemingen. Tenminste twee **Zeearenden** *Haliaeetus albicilla* verbleven gedurende januari en februari in en bij de Oostvaardersplassen (ZIJP). Meestal waren zij moeilijk te vinden; op 22 en 23 februari echter jaagden twee vogels geruime tijd langs de Knardijk en waren, onder andere zittend op het ijs, goed te zien. Een andere Zeearend overwinterde in de Dortsche en Sliedrechtse Biesbosch (ZH). Een **Visarend** *Pandion haliaetus* verbleef van december tot en met 20 februari in Oostelijk Flevoland (ZIJP). Half februari bevond zich een exemplaar in de Dijlevallei (B). Na de vorstperiodes in december en januari kwamen alleen van de Lauwersmeer (F/Gr) en de Dortsche en Sliedrechtse Biesbosch nog meldingen van **Slechtvalken** *Falco peregrinus*. In februari en maart werd een exemplaar gezien bij 's-Gravenhage (ZH). Bij Alphen aan den Rijn (ZH) verscheen op 29 maart de eerste **Roodpootvalk** *F. vespertinus*.

Rallen tot alken

Een **Kraanvogel** *Grus grus* vloog op 6 maart boven het Zwanenwater en één op 7 maart bij Wassenaar (ZH). Op 22 maart werd een groepje gehoord boven Vlaardingen (ZH). Uit het oosten kwamen dit jaar slechts sporadisch meldingen. Er werden in totaal 14 **Grote Trappen** *Otis tarda* gezien. Hierbij bevonden zich een groep van vijf en een groep van drie vogels. Ongebruikelijk voor de tijd van het jaar was de vondst van een **Krombekstrandloper** *Cali-*

dris ferruginea op 3 maart in de Broekpolder bij Vlaardingen. Op 31 januari werd een **Rosse Franjepoot** *Phalaropus fulicarius* gezien bij de Hondsbosse Zeewering. Opmerkelijk was de waarneming van twee in noordelijke richting vliegende en roepende volwassen **Kleinste Jagers** *Stercorarius longicaudus* op 27 maart boven Het Nationale Park De Kennemerduinen (NH). **Zwartkopmeeuwen** *Larus melanocephalus* werden in het binnenland gezien bij Kortenhoeve (NH) in januari en bij Varsseveld (Gld) in maart. Eind maart verschenen de eerste vogels in de meeuwenkolonie bij Schoorl (NH). Op 13 februari verbleef een **Kleine Burgemeester** *L. glaucooides* in tweede winterkleed bij Lauwersoog (Gr). Van de Hondsbosse Zeewering kwam een melding van een volwassen exemplaar op 7 februari en een exemplaar in eerste winterkleed op 13 en 14 februari. Langs de kust werden geregeld jonge **Grote Burgemeesters** *L. hyperboreus* gezien. Op 31 maart zat één bij De Blocq van Kuffeler (ZIJP) meer landinwaarts. Twee volwassen exemplaren verbleven in januari en februari op De Maasvlakte en op 11 februari één te IJmuiden. Op 10 januari zwom een **Papegaaiduiker** *Fratrula arctica* bij de Noordpier van IJmuiden en op 11 maart één bij De Maasvlakte.

Koekoeken tot gorzen

Als verkeersslachtoffer werd op 18 maart bij Oldenzaal (O) een dood **Kuifkoekoek** *Clamator glandarius* gevonden. Op 31 december riep een **Ruigpootuil** *Aegolius funereus* bij Gasselte (D). Kleine aantallen **Pestvogels** *Bombycilla* bleven tot begin maart. Zij werden vrijwel uitsluitend gezien ten noorden van de Grote Rivieren. De **Waterspreeuw** *Cinclus cinclus* van de Oranjekom in de AW-duinen bleef tot eind februari - blijkbaar niet gestoord door de grote belangstelling. Andere Waterspreeuwen overwinterden langs de Woudenberger Grift bij Woudenberg (U) en langs de Hierdense Beek bij Harderwijk (Gld). De tweede waarneming in deze winter van een **Braamsluiper** *Sylvia curruca* werd gedaan in de AW-duinen op 24 januari. Een nagekomen waarneming van een **Pallas' Boszanger** *Phylloscopus proregulus* betreft de vangst in Het Zwin (WV) op 5 november. In een nieuwbouwwijk van Haarlem (NH) zat op 28 januari een **Notekraker** *Nucifraga caryocactes*.

J. J. (Han) Blankert, Leendert Meeszstraat 8, 2015 JS Haarlem
Gerard H. Steinhaus, Graaf Adolflaan 11, 3708 XA Zeist

Nederland (00-31)

Drenthe

Arend van Dijk 05215- 406

Friesland

Trinus Haitjema 05142- 1708

Jan de Jong 05138- 4788

Gelderland

Kees Breek 03200- 42375

Toon van Dijk 08894- 12621

Kees Tiemstra 03455- 2174

Groningen

EGGE BOERMA 050 - 258286

Bert Bulthuis 050 - 255080

HarmJan Wight 050 - 567533

Limburg

Peter Verbeek 04755- 524

Noordbrabant

Hidde Bult 01645- 3388

Rini van Meurs 04192- 14165

Noordholland-Noord

Johan Apperloo 072 - 112077

Pieter Bison 072 - 121017

Adriaan Dijkse 02228- 676

Nick van der Ham 072 - 114592

Jan van der Laan 072 - 334023

Frits Jan Maas 02220- 3236

Peter Meijer 02278- 441

Eric Menkveld 075 - 286457

Bert Rebergen 02285- 17829

Cock Reijnders 02518- 50600

Kees Scharringa 072 - 330022

Rienk Slings 02510- 40063

Peter Zwitser 02518- 55199

Noordholland-Zuid

Arnoud van den Berg 023 - 378024

Jan Bos 035 - 61011

Jan Jaap Brinkman 020 - 433079

Alexander Buhr 02159- 41017

René Dekker 020 - 832889

Klaas Eigenhuis 02977- 23238

Ronald Geskus 02550- 22765

Hans ter Haar 020 - 924240

Kees Hazevoet 020 - 235049

Edward van IJzendoorn 020 - 727239

Kees Klaver 020 - 433090

Erik Maassen 02550- 11522

Jan Mulder 023 - 274216

Gerald Oreel 020 - 461278

Kees Roselaar 020 - 5222423

Wim van der Schot 020 - 253431

Joop Swaab 020 - 224944

Overijssel

Anton Conings 053 - 351300

Geert Groot Koerkamp 05700- 22941

Jowi de Roever 053 - 355073

Utrecht

Eric Bos 030 - 321463

Ted Hoogendoorn 03430- 4521

Jan van Kreuninga 030 - 615493

Jelle Scharringa 030 - 760230

Gerard Steinhaus 03404- 17149

Zuidholland

Gijsbert van der Bent 01718- 13606

Han Blankert 071 - 144957

Eugène van der Burg 01725- 2405

Paul de Heer 010 - 709479

Arie & Peter de Knijff 01720- 92186

Koffiehuis Maasvlakte 01819- 62415

Henk van der Lee 01865- 1324

Teus Luyendijk 071 - 172812

Just Palm 010 - 768036

René Pop 010 - 341128

Jan Regeer 070 - 609856

Adri Remeeus 070 - 474282

René van Rossum 01718- 13523

Ruud Schenk 010 - 355330

Paul Schrijvershof 010 - 844359

Norman van Swelm 070 - 989005

België (09-32)

Antwerpen

Val Dupont 031 - 374231

Leo Janssen 031 - 499041

Bert van der Krieken 052 - 366431

Luc Matthé 014 - 218385

Hubert Meeus 014 - 415758

Jef de Ridder 031 - 516935

Chris Steeman 031 - 495714

Brabant

Paul Herroelen 02 - 7518576

Limburg

Jan Gabriëls 011 - 413409

Albert Geuens 011 - 735744

Westvlaanderen

Rudi Debruyne 051 - 544850

DUTCH BIRDING

Jaargang/Volume 4 Nummer/Number 1 1982

- 1 **Ten Geleide** *Het Bestuur*
- 2 **Koningseider in Noordholland in winter van 1981/82** *Frits Jan Maas & Erik J. Maassen*
- 6 **Grote Trap in Nederland in winter van 1981/82** *Peter de Knijff*
- 8 **Identification of Ruff** *A.J. (Tony) Prater*
- 15 **Bairds Strandloper bij Huizen in augustus 1981** *L. Bauwens & P. Bauwens*
- 18 **Voorkomen van Grijskopspecht in Nederland** *J.J. (Han) Blankert & Paul de Heer*
- 20 **Mystery photograph 6** *Ring-billed Gull Killian Mullarney*
- 23 **Atlasproject voor Winter- en Trekvogels** *Johan F. Bekhuis*

Mededelingen

- 26 Sparrowhawks with white spots on scapulars *Karel A. Mauer*
- 26 Booted Eagle with pale buff uppertail *Michiel M. Hendriks & C. W. (Kees) Moeliker*
- 27 On leg colour of Greater Sand Plover *Rob G. Bijlsma*
- 28 On plumage variation in juvenile Baird's Sandpiper *Edward J. van IJzendoorn*

Notes on Oriental birds

- 29 Bat Hawk on Celebes in December 1981 *Jaroslav Klapšte*

Aankondigingen

- 31 De Graspieper
- 31 Lezing over herkenning van vogels
- 31 Ornis Flandriae
- 31 Vogelen op Terschelling in oktober 1982
- 31 Weidevogels in Noordhollands Noorderkwartier

Verzoeken

- 32 Foto's van zeldzame en moeilijk te herkennen vogels
- 32 Checklist of birds of Egypt
- 32 Atlas of breeding birds of Morocco
- 33 Avifaunistisch project in Noordholland
- 33 Voorkomen van Sneeuwvangs in Nederland in winter van 1981/82
- 33 Voorkomen van Witbuikrotgans in Nederland in winter van 1981/82
- 33 Voorkomen van franjepoten in Nederland
- 33 Wintervoorkomen van sterns in Nederland en België
- 33 Voorkomen van Lachstern in Nederland en België
- 33 Voorkomen van Hop in Nederland
- 34 Voorkomen van Pestvogel in Nederland in winter van 1981/82
- 34 Voorkomen van Waterrietzanger in Noordholland
- 34 Fitissen met kleurringen

- 34 **Recente meldingen** *J.J. (Han) Blankert & Gerard H. Steinhaus*

Exemplaren van de *Dutch Birding Association veldlijst* kan men bestellen door overmaking van f 1,50 per stuk op postgirorekening 41 48 343 ten name van de Stichting Dutch Birding Association (Postbus 71927, 1008 EC Amsterdam).
